

نھومیکی کونکریت لہ سہر خانوویہ کی قورین

دہرباری کارہ ساتی بہرہ مہینانی ہردوو فلیمی ژانی گہل و بیشہرگہ

نووسیئی: موئہ یہ د مہ حمود (کارڈو)

مہ حالہ بتوانیین سینہمای نیستای کوردی لہ جیگاو ریگای شیوی خوی دانیین نہگہر بیت و لہ چوارچیوہی فیکر و سیاست و ستراتیژی دہسہلاتی دہرکیشینہ دہرہوہ. سینہما دہتوانیت کاروانی پیشکھوتنی کومہنگایہک تاو بدات، دہتوانیت پرووی ہمان کاروان بہرہو دوواوہ وہرگیبیت و دہشتوانیت جوولہ لہو کاروانہ بپریت. نہوہ سینہمای نیہ کہ وہزیفہ بہ سینہماکار دہدات، نہوہ سینہماکارہ کہ وہزیفہکانی سینہما دادہتاشیت. سینہما دہسہلاتیکی زہبہلاحی ہہیہ، بہلام مہکینہو دینہموی نہو دہسہلاتہ لہ عہقل و فیکری سینہماکارادیہ. بہ درنژایی میژووی سینہما دہیان رہوت و قوتابخانہی سینہمای سہریانہہلداوہ، ہزارہا سینہماکار لہ ہموو ہوارہکاندا فیکری خویان لہ چوارچیوہی نہو دہسہلاتہ زہبہلاحی سینہما توادوتہوہ، زوربوون نہو مروقانہی لہ ریئی فانوسہ سیرحیہکے سینہماوہ ہولیان دہدا خواستہ بہدینہہاتوہکانی نیسان بکن بہ واقع. زورن نہوانہی گوولہکانی خویان ہہنڈایہ روواری سینہماوہ تا لہ شوینیکی ترو لہ خائیکی تر عاشقیک بیکات بہ دیاری بو دہزگیرانہکے.

بیگومان بہ حیرفہکردنی سینہما و بہ پیشہسازی کردنی نہک ہر سینہمای لہ قوناخیکہوہ گواستہوہ بو قوناخیکی تر، بہنکو دہیان جار دہسہلاتی سینہمای بردہ سہرہوہ. ہرہوہا بہ ہہلہ و بہ خراب بہکارہینانی سینہمای دہیان جار گہورتر کردہوہ. نہمجارہیان سینہما لہ بری نہوہی فیکری سینہماکار پیچہوانہ بکاتہوہ، کہوتہ شوینی حمز و نارہزہکانی بینہر. بہیاکردنی بینہرکی زیاتر تاقہ نامانجی نہو کومپانیایانہیہ کہ سہدان ملیون دولار لہ فیمیکدا خہرج دہکن. ہیچ یہکیک لہم حوکمانہ ناکریت حوکمیکری رہابیت و کلویک بیت پر بہ سہری ہموو سینہماکارانی دونیا. چونکہ سہرباری نہوہی لہ سہرہوہ باسماں کرد جاری ہولئی پیچہوانہکردنی فیکر و گہران بہ دوی زامہکانی کومہنگا بہ مہبہستی تیمارکردنیان لہ زہن و عہقلی زوریک لہ سینہماکارہکانی دونیا کال نہبوتہوہ، زورن نہوانہی پینان لہو زونکاوہ نہچہقیوہ کہ سینہمای سہنعتی ناوہکے رشتوہ.

لہ پال کومپانیاکانہوہ بونی نہم دہسہلاتی سینہما سیاست مہدار و دہسہلاتارانی دونیا دہوروزینیت و میتہکانی خویان لہ داری سینہمادا دہدورنہوہ، بو ناہ سینہما دہتوانیت بہ ناسانی میژوو بگوریت، نہگہر نا تہم و مژاوی بکات، سینہما دہتوانیت حہقیقہتیک ناوہژوو بکاتہوہ، نہگہر نا کالی بکاتہوہ، سینہما دہتوانیت رہوایی بہ گوناہیک بدات، رہہایی بہ نایدولوجیایہک، رہواج بہ فیکریک پیروزی بہ سیاستیک، زہرورہت بہ سہرکردیہک. ہولییوہ کارخانہیکے گہورہیہ بو گورینی سہر و سیمای راستیہ میژوویہکان و شوشتنہوہ و پاککردنہوہی گوناہکانی مہکینہی دہسہلاتی نہمیریکا. ہولییوہ دہتوانیت خوینی بہجیمہوی سہدان یہمہنی لہ حہوشی سہفارتی نہمیریکا لہ یہمہن بہ فلیمیک بشواتہوہ(1)، دہشتوانیت لہمردا کہ مہلائینی نیوان ہردوو دہسہلاتی نہمیریکی و نیوانی گہیشتوتہ ترویک، سی سہد کس بکات بہ گزی دہیان ہزار لہ سوپای نیوانی و لہ چہند شہریکی بی ویتہدا جہستہی ہہزاران سہربازی نیوانی بہ سادہی لہت کردنی خہیاریک بہ شمشیر لہت و پہت بکن(2)، دہشتوانیت تاوانی بوردومان کردنی ہیروشیمو ناکازاکی بخاتہ نہستوی یابانیہکان(3)، نہم سیاستی ناوہژووکردنہوہی حہقیقہتہ بہعسیہکانیش کہنکیان لی وہرگرت. لہ فلیمہ عیراقیہکاندا سوپای عیراق بہ خیرایی خاپوور کردنی شاخیکی لمین قہلاکانی سوپای نیوانی خاپوور دہکرد، لہو فلیمانہدا سہربازی عیراقی بہ ناسانی پہرینہوہ لہ جادہی کولانیک لہ سہنگہرہکانی خویانہوہ دہپہرینہوہ بو سہنگہرہکانی دوژمن. نہفسہری عیراقی نہو فریشتہ روح سووکہ بوو کہ لہ پال ناموزگاری و رینومایہ جہنگیہکان، لہ ہنور کردنہوہو بہخشینی جورنہیکے مہعنہوی بہ سہربازی عیراقی سہخواوتی نشان دہداو شہریکی موغانات و کیشہکانی بوو. بو بہعس سینہما نہ وہسیلہیک بوو بو وشیار کردنہوہ و نہ سہرچاویہک بوو بو زانین. سینہما بو بہعس کارخانہیک بوو بو گورینی فہشہلہکانی بہ سہرکھوتن و تاوانہکانی بہ جوانیی.

دہسہلاتارانی نیہ مامہلہیکے باشتریان لہ مامہلہی بہعس لہ تہک سینہمادا نہکردوہ و سینہمایان وہک نابرازیکی مؤدرن نہبینیوہ بو بردنہ سہری ناستی مہعریفی و وشیری تاکہکان، بہنکو تا توانیوانہ بہرہستیان خستوتہ نہو ریگایہی کہ سینہمای پچ دہچیتہ مہرتہبہیکے بالاتر. ترسی دہسہلاتی کوردی لہ سینہما ہمان نہو ترسہیہ کہ بہعس ہیبوو لہ ناستیدا، چونکہ کومہنگایہکی پر چہک بہ مہعریفہت و تاکیکی وشیار و روشنبیر زووتر درک بہ خراپہکاریہکان دہکات و زووتر پہردہ لہ پرووی گہندہلیہکان ہندہداتہوہ و زووتریش داواکاریہکانی خوی کہ لہ پیداویستیہکانیہوہ سہرچاوہ دہگرت دہخاتہ بہردہم دہسہلات. نہمہ لہ لایہک و لہ لایہکی تریشہوہ ہہر نہو دہسہلاتی سینہما دوور نیہ ہہنگہریتہوہ لہ دہسہلات و بییت بہ کارتی فشار. بہ مانایہکی تر نہو فلیمانہی کہ سینہمایہکی کوردی مؤدرن بہرہمیان دہہینیت بیگومان مہبہستمان

سینه‌مایه که که جلوه‌های به دهستی دهسه‌لاتهوه نه‌بیت ، له زور گوشه‌نیگاو دهسه‌لات ده‌خانه ژیر پرسیارهوه و ناشیرینییه‌کانی ده‌خانه روو. بینگومان سینه‌ماکاریکی وشیار و دست کراوه له گوناهی کهس خوش نایبیت به دهسه‌لاتیشهوه، دواتر کارکردن له بواری سینه‌مادا پیوستی به ناستیک له وشیار و زاین هه‌یه که بهسه بو دست خستنه سهر ناشیرینییه‌کانی کومه‌نگا به ناشیرینییه‌کانی دهسه‌لاتیشهوه. نه‌مه‌یه وادهکات دهسه‌لات سینه‌ما بهو دوزمنه بزایبیت که له داهاتودا و له‌گه‌ل کامل بوونی پیگه‌کانی ده‌توانبیت روو به رووی بیته‌وه و وهکو هیزیکی بالا دست داواکارییه‌کانی تاکه‌کانی کومه‌نگا پیچه‌وانه بکاته‌وه. لیروهه پشت گوی خستن و خزمه‌ت نه‌کردنی بواری سینه‌ما له نه‌زاینی دهسه‌لاتی کوردیییه‌وه نییه، به‌نگو له درک کردنی نه‌م دهسه‌لاته‌وه‌یه به هیزه له بن نه‌هاتوو‌ه‌کانی سینه‌ما، ههر نه‌مه‌شه وا دهکات که ههردوو حیزبی دهسه‌لاتدار ملیونه‌ها دۆلار له فلیمی‌کدا خهرج بکه‌ن که نه‌وندی خزمه‌ت به حیزبه‌کانیان دهکات به نیوهی نه‌وهش خزمه‌ت به کومه‌نگاو به بواری سینه‌ما ناکه‌ن.

ههردوو فلیمی ژانی گه‌ل که سیناریو‌ک‌هی له رومانیکی برابیم نه‌حمه‌دوه وه‌رگیراوه و پیشمه‌رگه که باسی ژیانی بارزانی دهکات، دوو پروژهی حیزبین ده‌کرت له زور لاهه قسه‌یان له‌سهر بکه‌ین، به‌لام له‌بهر نه‌وهی زوریک لهو باسانه ناچنه خانهی رهنه‌ی هونه‌رییه‌وه، بویه ههریه‌کیک لهو باب‌ه‌تانه جی ده‌هیلیم بو نه‌وانه‌ی که په‌یوه‌ندیان بهو باب‌ه‌تانه‌وه هه‌یه، به‌لام به چهند پرسیاریک به‌شداری لهو باسانه نه‌که‌م و هیوادریشم له داهاتودا وه‌لامه‌کانیان لهو باسانه‌دا بیینم که رۆشه‌نبیره‌کانی نیمه لهو بواره‌دا ده‌یان وروژین.

یه‌که‌م: نه‌و ملیونه‌ها دۆلاری لهو فلیمانه‌دا خهرج ده‌کرت پارهی کییه؟

دووه‌م: داهاته‌ک‌هی (نه‌گه‌ر داهاتی هه‌بیت) بو کی ده‌گه‌رتنه‌وه؟

سییه‌م: کی بریاری به‌ره‌مه‌نانی نه‌و دوو فلیمه‌ی داوه؟

چواره‌م: بوچی به‌تایبه‌تی نه‌و دوو فلیمه؟

نه‌مه نه‌و پرسیارانه‌یه که ده‌کرت کلیلی هه‌موو باسیک بیت که له‌م بواره‌دا ده‌کرت.

بینگومان نه‌گه‌ر نه‌و دوو فلیمه له دوور و نزیکه‌وه په‌یوه‌ندی بهو دوو حیزبه‌وه نه‌بوایه ،مه‌حال بوو به‌م شو شوه‌قه‌وه پرۆسه‌ی به‌ره‌مه‌نانیان بچوایه‌ته پیش. که‌واته من نه‌و پرسیارانه‌وه وه‌لامه‌کانیان جیده‌هیلیم و دیمه سهر خائیکی تر که زیاتر له پرسی سینه‌مایه‌کی کوردی مؤدرن ده‌توانبیت بره‌وی هه‌بیت، نه‌ویش زهرورته‌ی به‌ره‌مه‌نانی نه‌و دوو فلیمه مه‌رنه‌یه (لیره‌دا مه‌رن ده‌لاله‌تیکی مه‌عنه‌وی نییه، به‌نگو ده‌لاله‌تیکی مادی هه‌یه). نایا نه‌مرو وه له کاتیکدا که کهس زاتی نه‌وه ناکات باس له بوونی سینه‌مای کوردی بکات ، نه‌وله‌ویته بو درووست کردنی دوو فلیمی مه‌رنه یان زه‌مینه ساز کردنی درووست کردنی سه‌دان فلیمی مه‌رنه؟ نایا نه‌و دوو فلیمه له داهاتودا ده‌توان ته‌کانیک به سینه‌مای کوردی بدن و له‌م گیزاوه ده‌ری به‌یتنه ده‌روهه پیناسه‌یه‌کی بده‌تی و بناغه‌یه‌کی بو لیدنه؟ نه‌مه نه‌و پرسیاره‌یه که ده‌بوو له پیش به‌ره‌مه‌نانی نه‌و فلیمانه‌دا وه‌لامی پی بدرایه‌ته‌وه، به‌لام له‌بهر نه‌وه‌ی به‌ره‌مه‌نانی نه‌و دوو فلیمه له دوور و نزیکه‌وه په‌یوه‌ندی بهو ره‌وته هونه‌رییه‌وه نییه که له کوردستاندا هه‌یه، به‌نگو دوو پروژهی سیاسی و حیزبین بویه نه‌و پرسیاره‌وه نه‌و پرسیارانه‌ش که له سه‌روهه هاتوون لهو دانیشته‌نانه‌دا بزر بوونه که له په‌یوه‌ندی به به‌ره‌مه‌نانی نه‌و دوو فلیمه‌دا به‌ستراون. راستیییه‌ک‌هی نه‌وه‌ی نه‌و دوو فلیمه بتوان ته‌کانیک به سینه‌مای کوردی بدن وه‌کو نه‌وه وایه له قوری دستکرد په‌یکه‌ریکی به‌ردین بتاشی ، ناخر دواچار هه‌موو به‌ره‌مه‌کانی قوری دست کرد بریتیه له قور. نیمه له کاتیکدا که‌م و کورتیییه‌کی کوشنده‌مان له بواری ره‌گه‌زه سینه‌مایه‌کاندا هه‌یه، له کاتیکدا یه‌ک وینه‌گری پرۆفیشنالی سینه‌ماییمان نییه، ته‌نها یه‌ک که‌سیش شک نابه‌ین کاری رونکی وه‌ک پیوست جی به جی بکات ، له بواری ده‌نگدا که‌سیکی به توانمان نییه، ماکیاژ هیچ رۆتیک له فلیمه‌کانی نیمه‌دا نایبیت ، موسیقای وینه‌ی تا نیستاش پشت به موسیقای ناماده ده‌به‌ستیت نه‌ک موسیقاه‌ک که به تایبه‌ت بو فلیمیک ناماده ده‌کرت. یه‌ک مؤتیرمان نییه له ناستیکدا بیت لانی که‌می هه‌قی فلیمیک به خوی بدات، نیتر چون فلیمیکی سینه‌مایی ده‌گاته پله‌ی داهینان؟ به‌نگو پله‌ی به دست هینانی ره‌زامه‌ندی بینهریکی شه‌ره‌زا. نیتر چون دوو فلیمی سینه‌مایی ده‌توانن بین به دوو دست و جه‌سته‌ی نووستوی سینه‌مای کوردی وه ناگا بیننه‌وه؟ ره‌نگه وه‌لامیک خوی قوت بکاته‌وه و بلن، ناخر نیمه له ده‌روه‌ی ناوه‌ندی هونه‌ری کوردی نه‌و ره‌گه‌زانه ناماده ده‌که‌ین. من وا ده‌گرم که هه‌موو نه‌و تواناییانه‌ی که نه‌و دوو فلیمه پشتی پی ده‌به‌ستن بتوان سوود به‌خش بن بو نه‌و دوو فلیمه و ده‌وله‌مندیان بکه‌ن، به‌لام نه‌م ده‌وله‌مندیان بوونه تا چهند ده‌توانبیت سینه‌مای کوردی ده‌وله‌مندیان بکات؟ تا چهند ده‌توانبیت پایه‌یه‌ک له پایه‌کانی نه‌و بناغه‌یه پته‌و بکات که سینه‌مای کوردی له‌سهر وه‌ستاوه؟ من نامه‌ویت ههر له نیستاهه گه‌ره‌نتی فه‌شلی نه‌و دوو فلیمه به بینهران را بگه‌یه‌نم، نه‌گه‌ر چی لهو بروایه‌دا نیم نه‌و دوو فلیمه بتوان ره‌زامه‌ندی نییه بینهر به دست بینن. ناشه‌ویت نه‌و پرسیاره بکه‌م که نه‌و ملیونه‌ها دۆلاری لهو فلیمه‌نه‌دا خهرج ده‌کرت چندی لی ده‌گه‌رتنه‌وه؟ به مانایه‌کی تر داهاتی نه‌و دوو فلیمه چهند ده‌بیت؟ نه‌گه‌ر به‌ره‌مه‌نانه‌ریکی رۆژنواویی نه‌ک ده‌یان به‌نگو سه‌دان ملیون دۆلار له فلیمیکدا خهرج دهکات نه‌وه له‌بهر نه‌وه‌یه نه‌و پیش وه‌خت پیشینی داهاتیک نه‌کات که زور له‌وه زیاتره که خهرج کراوه. نه‌و به‌ره‌مه‌نانه‌ره قوماریک ده‌که‌ن که پیشتر بریاری بردنه‌وه‌یانی له‌سهر دراوه. نایا نه‌و دوو فلیمه‌ش ده‌توانن به

داهاته کانیان هه موو نهو خه رجییه قه ره بوو بکه نهوه که له پرۆسه ی دروست بوونی فلیمه که دا خه رج کراوه؟ نه مه شیان بۆمن هه ر گرن گ نییه، چونکه به ده ست هیتانی سه دان ملیۆن دۆلاریش جگه له گه رم کردنی گیرفانی چهند که سینک یان گه رم کردنه وه ی سووچی بانکیک ده توانیت چ خزمه تیک به سینمه ی کوردی بکات؟ له پاش نهو هه موو پرسیار و روونکردنه واندها که له م نووسینه دا هاتوون، به وه لام دانه وه ی پرسیارنک ده توانین ره وایی و نا ره وایی دروست کردنی نهو دوو فلیمه به سه لمینین. پرسیارنک که ده توانیت هه موو گری کۆنره کان بکاته وه و نه م باسه ش بکات به باسی چۆنیه تی هیتانه کایه ی سینمه مایه کی کوردی ته ندروست، سینمه مایه ک ره گ و ریشه ی خۆی له و توانسته دا بیینیته وه که که له ناوه ندی سینمه ی کوردیدا ناماده ییان هه یه. پرسیاره که نه وه یه نیا نهو چهند ملیۆن دۆلاره ی که له و دوو فلیمه دا خه رج ده کريت تا چهند ده توانیت یارمه تی دروست کردنی نهو سینمه مایه بدات که ده یخووزین؟ نه مه پرسیاره که یه و خۆمان گومرا ده که ین نه گه ر وه لامی نه م پرسیاره به به ئی بده ینه وه.

نه م بابه ته زۆر گرن گ نه بوو نه گه ر پرۆسه ی بو نیاتنانی سینمه مایه کی مۆدن له نارادا بوایه، به لام نه بوونی بچووکتین هه وۆ بۆ گه شه پیدانی سینمه ما خه رج کردنی پاره یه کی زۆر له و دوو فلیمه دا ده کات به کاره سات. هه ق وایه هه موو قا قا پیتکه نین، هه ق وایه هه موو به خور بگرین، هه ق وایه هه موو شتیک بکه ین وه ک کاردانه وه یه ک له ناست گه وره ترین کاره سات. کاره ساتی نه وه ی ملیۆنه ها دۆلار له فلیمی که دا خه رج بکه یه، به لام دواتر که لاوه یه ک نه دۆزیته وه فلیمه که ی تیا نیشان بده یه، کاره ساتی نه وه ی هه ر نهو فلیمه له پاش مانگیک چاوه روانی له هۆئی وه زاره تی رۆشه نییری نیشان بدریت له به ر نه بوونی هۆئی سینمه ما، کاره ساتی نه وه ی که نهو دوو فلیمه له به ر نه بوونی هۆئی سینمه ما له که رکوک و دهوک نیشان نه دریت. نه م گاته جار یه کی ده ییات به رتوه؟ نه م گاته جار یه کی به سه ر کۆمه لگادا تیی ده په رینیت؟ نه وه کتیه ده توانیت گه وره ترین تراژیدیا له به رگی مه زترین ده سه که وتدا به گه ل بفرۆشیت؟

به ریز خاوه نی کۆمپانیای سۆلین، به ریز به ره مه یته ری فلیمی پيشمه رگه، نیوه ده زانن پینگه یاندنی ده یان بگره سه دان تاییه ته مند له بواره کانی سیناریۆ و ونته گرتن و ده نگ و نواندن که متر له و پاره یه ی تیده چیت که له و دوو فلیمه دا سه رف کراوه و سه رف ده کريت ده زانن به پینگه یاندنی نه و تاییه ته مندانه له دوارۆژدا ده توانین ببین به خاوه نی سه دان فلیمی ناست به رزتر له و دوو فلیمه؟ ده زانن به و پاره یه ی له و دوو فلیمه دا خه رج ده کريت ده توانین ده یان هۆئی سینمه ما دروست بکه ین تا له داهاتودا فلیمی وه کو ژانی گه ل یه ک مانگ چاوه روان نه بیت پيش نه وه ی نیشان بدریت؟ به ریزان نیوه ده زانن سینمه ی کوردی وه ک خانویه کی قورین وایه؟ به ریزان نیوه ده زانن به نیازی دروست کردنی نهومیکی کۆنکرتین، به لام له سه ر نه و خانوه قورینه؟

(1) فلیمی Rules of engagement

(2) فلیمی 300

(3) فلیمی پیرل هاربه ر

2007-7-26